

Barnfridsbrotten

Informationsklass Öppen

Tillsynsrapport 2026:1

Polismyndigheten, rikspolischefens kansli, juni 2026

Polismyndigheten, tillsynsenheten

Utgivare: Polismyndigheten, Rikspolischefens kansli, 106 75 Stockholm
Diarienummer: A547.949/2025, Saknr: 128
Omslagsfoto: Minna Ridderstolpe, Polismyndigheten
Upplaga: Intrapolis, Internet, tryckt/kopierad i 300 ex

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Barnfridsbrotten.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Tillsynsuppdraget och genomförandet.....	7
1.3 Rapportens disposition.....	8
1.4 Rättslig reglering.....	8
2 Styrning och ledning.....	10
2.1 Bakgrund.....	10
2.2 Iakttagelser.....	12
2.3 Bedömning.....	14
3 Förmågan att hantera barnfridsbrotten initialt.....	16
3.1 Bakgrund.....	16
3.2 Iakttagelser.....	17
3.3 Bedömning.....	20
4 Förmågan att hantera barnfridsbrotten i det fortsatta utredningsarbetet.....	21
4.1 Bakgrund.....	21
4.2 Iakttagelser.....	23
4.3 Bedömning.....	26
5 Omhändertagandet av barnets bästa.....	27
5.1 Bakgrund.....	27
5.2 Iakttagelser.....	29
5.3 Bedömning.....	32
6 Rekommendationer.....	34
Bilaga 1	35
Direktiv.....	35
Bilaga 2	37
Beslut	37

Sammanfattning

Den 1 juli 2021 infördes barnfridsbrottet som innebär att det är straffbart att låta ett barn bevittna vålds-, hot- och sexualbrott mellan närstående. Enligt forskning löper dessa barn ökad risk att drabbas av både psykisk och fysisk ohälsa. Genom lagen träder barnet in som målsägande och ger dem bland annat rätt till eget målsägandebiträde eller särskild företrädare.

Antalet anmälda barnfridsbrott har ökat varje år från det att brottet infördes och 2025 anmälde drygt 12 800 brott. Huvuddelen av barnfridsbroten finns i ärenden som rör misshandel i nära relation. Under 2025 redovisades 53 procent av ärenden med barnfridsbrott efter utgången tidsfrist.

De viktigaste iakttagelserna i tillsynsärendet har lett fram till följande bedömningar.

- Polismyndigheten behöver stärka förmågan att hålla initiala förhör med barn och omhänderta barnets rätt att komma till tals.
- Polismyndigheten brister både vad gäller i vilken utsträckning det hålls förhör och samtal med barn i det initiala arbetet på brottsplatsen samt hur dessa dokumenteras. Det kan resultera i att viktig information inte fångas upp och påverka möjligheten att utreda både barnfridsbrottet och det grundbrott barnfridsbrottet kopplas till.
- Polismyndigheten behöver utreda om det finns möjlighet att i kravställningen till grundutbildningen mer tydligt specificera vilken förmåga som krävs vid åtgärder i ärenden som rör barn för att säkerställa en rättssäker och likvärdig hantering över hela landet.
- Polismyndighetens stödmaterial för brott där barn är involverade ger bra vägledning vid initiala åtgärder men är inte tillräckligt anpassat för att användas inom ingripandeverksamheten. Avsaknaden av ett användarvänligt stöd kan resultera i att tillräckliga åtgärder inte vidtas i det initiala skedet.
- Polismyndigheten behöver tillse att de förordningsstyrda fristerna hålls i barnfridsbroten, detta för att säkerställa en skyndsam handläggning och ge barn skydd från fortsatt utsatthet.
- Polismyndighetens framtagna stödmaterial för prövning av barnets bästa är i stort sett bra men behov finns av att tydliggöra hur barnkonventionen ska tillämpas i praktiken och hur omhändertagandet av barnets bästa ska dokumenteras.

Följande rekommendationer lämnas till verksamhetsansvariga i polisregionerna.

- Tillse att förmåga finns att hålla initiala förhör med barn i syfte att säkerställa barnets rätt att komma till tals och att nödvändig information för fortsatta utredningsåtgärder samt bevisning säkras.
- Säkerställ att barnets bästa beaktas i samtliga ärenden som rör barn och att de överväganden och åtgärder som vidtas dokumenteras.
- Vidta åtgärder för att säkerställa att förordningsstyrda tidsfrister i ärenden som rör barnfridsbrott hålls.

Följande rekommendationer lämnas till nationellt ansvarig.

- Överväg möjligheten att införa ett systemstöd för åtgärder och dokumentation av barnets bästa.
- Redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av tillsynens bedömningar och rekommendationer. Redovisning ska ske senast den senast den 30 juni 2027 till rikspolischefens kansli efter samråd med verksamhetsansvariga i polisregionerna.

1 Barnfridsbrotten

1.1 Bakgrund

Våld och hot i nära relation sker i första hand i hemmet och drabbar därför i många fall även barn. Barn som upplever våld i hemmet löper större risk än andra barn att under sin barndom bli utsatta för bristande omsorg och för fysiskt och sexuellt våld av någon i sin omgivning. Studier visar också att barn som upplevt våld mellan sina föräldrar och mot sina syskon löper en ökad risk för att också uppleva våld eller utsätta andra för våld i en vuxenrelation.¹

Barnombudsmannen² som företräder barns och ungas rättigheter och intressen enligt barnkonventionen har på regeringens uppdrag kartlagt och beskrivit barn och ungas erfarenheter av olika former av våld under uppväxten. Uppdraget syftar till att bidra med en ökad kunskap och förståelse för barn och ungas uppväxtvillkor samt belysa de faktorer som kan leda till ökad risk att barn involveras och utnyttjas i kriminalitet. I den rapport som barnombudsmannen redovisade i februari 2025 undersöks även sambandet mellan barns uppväxtvillkor och risken att utsättas för våld i olika sammanhang eller att själv utöva våld mot andra.³

Barnombudsmannen pekar på allvarliga konsekvenser för barn som utsätts för våld och andra svåra förhållanden under uppväxten. Barnen har i många fall utvecklat destruktiva beteenden kopplat till våld, missbruk eller kriminalitet. Vidare lyfts det i rapporten att barn och unga som upplever en brist på tillit till omvärlden på grund av att de inte får rätt stöd i samband med traumatiska upplevelser söker trygghet i andra sammanhang. Exempelvis har kriminella nätverk blivit en ersättning för det stöd samhället borde ha erbjudit.⁴

I syfte att stärka det straffrättsliga skyddet för barn infördes den 1 juli 2021 ett nytt brott, barnfridsbrottet, som gör det straffbart att utsätta ett barn för bevittnande av vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation. Före införandet av barnfridsbrottet fanns det inte något brott i svensk rätt som uttryckligen tog sikte på barn som bevittnar brott i nära relationer. Med anledning av att barn inte ansågs ha blivit utsatta för brott fick de inte status som målsägande, och då inte heller ett målsägandebiträde eller särskild företrädare förordnad för sig. Det innebar i praktiken att det i de flesta fall var vårdnadshavaren som, utifrån sin bestämmanderätt i frågor som rör barnet,

¹ Prop. 2020/21:170. *Barn som bevittnar brott*, s. 10.

² Lag (1993:335) om Barnombudsman.

³ Barnombudsmannen. *”Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem”*. Återrapporteringen av regeringsuppdraget om barn och ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och risk för att involveras och utnyttjas i kriminalitet, s. 3. 2025-02-28.

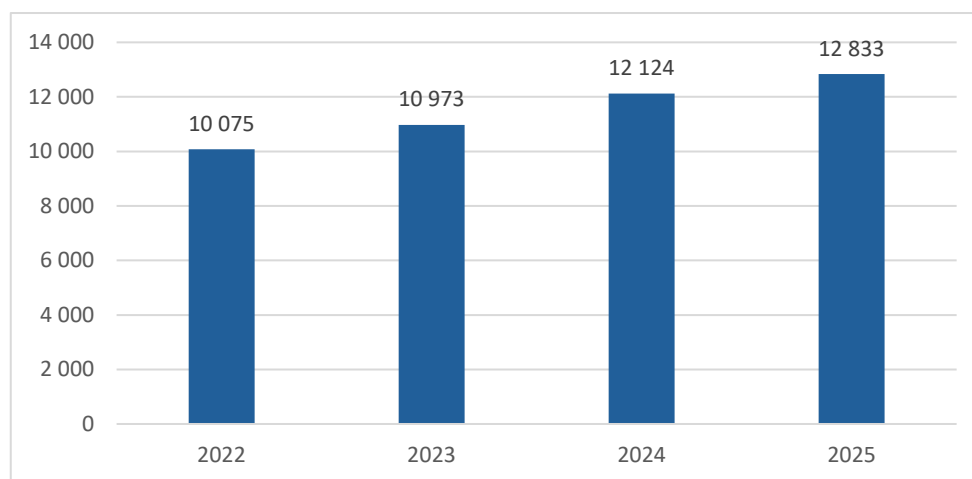
⁴ A.a., s. 4.

avgjorde om barnet skulle höras som vittne under utredningen eller rättegången.⁵

Införandet av barnfridsbrottet har inneburit att barns bevitnande av våld och andra kränkningar i hemmet kan säkras i större omfattning än tidigare. De träder in som målsägande och får eget målsägandebitråde eller särskild företrädare. Barnets berättelse kan också utgöra viktig stödbevisning till det våld eller annan handling som har bevitnats.⁶

Regeringen har givit Brottsförebyggande rådet i uppdrag att under 2026 kartlägga rättsväsendets hantering av barnfridsbrottet från anmälan till dom. Brottsförebyggande rådet ska identifiera svårigheter och framgångsfaktorer i utrednings- och lagföringsarbetet, samt ge förslag på hur rättsväsendets hantering av barnfridsbrott skulle kunna förbättras.⁷

Antalet anmälda barnfridsbrott under 2025 uppgick till drygt 12 800, vilket är en ökning med 22 procent jämfört med 2022.

Figur 1: Totalt anmälda barnfridsbrott 2022–2025. Källa: Brå, slutlig statistik.

1.2 Tillsynsuppdraget och genomförandet

Tillsynsuppdraget och genomförandet beskrivs i tillsynsärendets direktiv (bilaga 1). Tillsynsobjekten har inför verksamhetsbesöken skriftligen besvarat ett frågeunderlag avseende organisering, genomförda förmåge- och

⁵ Barnombudsmannen. "Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem". Åtterrapporeringen av regeringsuppdraget om barn och ungas uppväxt- och levnadsvillkor och risk för att involveras och utnyttjas i kriminalitet, s. 11 ff. 2025-02-28.

⁶ Vikten av lagföring förtydligas ytterligare genom att det i förundersökningskungörelsen (1947:948) anges i 20 § 22:a strecksatsen att det ska antecknas i förundersökningsprotokollet om det har funnits ett barn som bevitnat brottet och i så fall var barnet har befunnit sig.

⁷ Regeringen. Regleringsbrev för budgetåret avseende Brottsförebyggande rådet. (Ju2025/00269).

kunskapshöjande insatser samt förekomst av regionala styrande dokument inom sakområdet.

Verksamhetsbesöken har genomförts vid de tre granskade polisregionerna under tiden januari till mars 2026. Under besöken har intervjuer genomförts med 47 medarbetare och chefer inom det verksamhetsområde som inspektionen omfattar. Därutöver har en ärendegranskning genomförts under april 2026 med fokus på vidtagna åtgärder initialt och i det fortsatta utredningsarbetet och hur barnets bästa beaktas, tillämpas samt dokumenteras i de tre granskade polisområdena.

1.3 Rapportens disposition

Rapporten är indelad i sex kapitel. Kapitel 1 inleder med bakgrund och beskrivning av den rättsliga regleringen av barnfridsbrotten samt genomförandet av inspektionen.

I kapitel 2–5 beskrivs ledning och styrning, förmågan att hantera barnfridsbrotten initialt och i det fortsatta utredningsarbetet samt omhändertagandet av barnets bästa. Varje kapitel inleds med en bakgrund som följs av ett avsnitt med gjorda iakttagelser och avslutas med en del som utgör tillsynsenhetens bedömning.

Rapporten avslutas med ett antal rekommendationer i kapitel 6, baserat på det som inspektionen har lett fram till.

1.4 Rättslig reglering

I 4 kap. 3 § brottsbalken (1962:700) beskrivs de brottsliga gärningar som kan utgöra grundbrott till barnfridsbrottet. Listan är uttömmande och är typiskt sett sådana gärningar som kan vara särskilt skadliga för ett barn att bevittna.⁸ Av förarbetena till bestämmelsen framgår dock att när det förekommer inslag i andra brott, till exempel uttalande av hot i samband med övergrepp i rättssak, bör det kunna omfattas av uppräkningslistan och bedömas som grundbrott till barnfridsbrott.⁹

En förutsättning för straffansvar är att barnet på något sätt har bevittnat något eller några av grundbrotten. Med bevittna avses att barnet har sett eller hört den brottsliga gärningen begås. För att barnet ska anses ha sett eller hört den brottsliga gärningen krävs att barnet på något sätt har uppfattat hela eller delar av de moment som gör gärningen straffbar, till exempel våld eller hotfulla uttalanden. Det är inte nödvändigt att barnet befinner sig i samma rum eller på samma plats som den som begår den bevittnade gärningen eller den som utsätts för den. Även hot över telefon som barnet hör eller

⁸ Prop. 2020/21:170. *Barn som bevittnar brott*, s. 45. Listan omfattar t ex mord, dråp, olika former av misshandel, olaga hot, olaga tvång, sexualbrott mot både barn och vuxna samt skadegörelse.

⁹ A.a., s. 26f och Åklagarmyndigheten. *Brott mot barn*, Rättslig vägledning 2023:9, s. 48.

bevitnande av övergrepp över internet i realtid omfattas således av begreppet bevitna. Det krävs inte heller att barnet har förmåga att berätta om vad det bevitnat, varför bestämmelsen är tillämplig på barn i alla åldrar, till exempel ett spädbarn som befinner sig i mammans famn när mamman blir utsatt för våld. Även ett barn som på grund av en intellektuell funktionsnedsättning kan ha svårigheter att förstå innebörden av exempelvis ett hot omfattas av bestämmelsen. Däremot omfattas inte ett hot som uttalas på ett språk som barnet inte förstår, om inga andra omständigheter gör att barnet kan uppfatta situationen som hotfull.¹⁰

Utöver bevitnande krävs för straffansvar att barnet är närstående eller tidigare närstående till både gärningspersonen och målsäganden för grundbrottet. För en definition av närstående kan ledning hämtas från hur begreppet förstås i straffbestämmelsen om grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning i 4 a § brottsbalken, dock ur ett barns perspektiv. Det kan vara fråga om barnets föräldrar, nya partners till barnets föräldrar, barnets syskon eller bonussyskon. Även andra släktingar, såsom mor- och farföräldrar och syskon till föräldrar och deras barn, kan i vissa sammanhang anses stå barnet så nära att även dessa ska omfattas. Det som får avgöra är vad barnet har för relation till den personen, om personen kan anses utgöra en omsorgsperson för barnet eller om han eller hon är någon annan som barnet i vardagen har en stark känslomässig anknytning till. En omständighet som enligt förarbetena talar för att det finns ett sådant närståendeförhållande som avses är att barnet bor eller har bott tillsammans med gärningspersonen eller målsäganden för grundbrottet.¹¹

För straffansvar för bevitnandebrottet krävs att gärningspersonen har begått gärningen med uppsåt. Uppsåtet måste täcka såväl grundbrottet som att det funnits ett barn som bevitnat gärningen. Likgiltighetsuppsåt är tillräckligt.¹²

Den 1 juli 2026 föreslås ett nytt brott, psykiskt våld, införas i brottsbalken. Regleringen innebär att det blir straffbart att upprepat utsätta en annan person för kränkningar i form av beskyllning, nedsättande uttalande, förödmjukande beteende, otillbörligt hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning, om kränkningarna sammantagna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Straffet föreslås vara fängelse i högst fyra år. Vidare föreslås att brottet psykiskt våld ska kunna ingå som ett led i barnfridsbrott.¹³

¹⁰ Prop. 2020/21:170. *Barn som bevitnar brott*, s. 45.

¹¹ A.a., s. 46.

¹² Prop. 2020/21:170. *Barn som bevitnar brott*, s. 46.

¹³ Prop. 2025/26:138. *En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld*, s. 1.

2 Styrning och ledning

2.1 Bakgrund

Regeringens styrning

Regeringen styr myndigheter huvudsakligen genom beslut om instruktion för myndigheten och årliga regleringsbrev och eventuella andra uppdrag från regeringen. Av 2 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten framgår bland annat att myndigheten ska bedriva verksamheten på ett rättssäkert och enhetligt sätt. Enligt 4 § myndighetsförordningen (2007:515) ska myndighetens ledning besluta en arbetsordning som innehåller föreskrifter om myndighetens organisation.

I regleringsbrevet för 2025 framgår att Polismyndigheten i återrapporteringen av resultatet kopplat till arbetet med brottsbekämpning särskilt ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa en effektiv förmåga att förebygga och utreda brott mot barn.¹⁴ Även i regleringsbrevet för 2026 framgår att myndigheten i återrapporteringen av resultatet särskilt ska redovisa hur förmågan att förebygga, förhindra, utreda och lagföra brott har utvecklats avseende brott mot barn.¹⁵

Polismyndighetens styrning och ledning

Av Polismyndighetens arbetsordning framgår bland annat att myndigheten ska arbeta över hela landet som en myndighet på ett effektivt, rättssäkert och likvärdigt sätt. Myndigheten ska arbeta nära allmänheten och i ett nära samarbete med andra myndigheter och organisationer. Rikspolischefen ansvarar för myndighetens verksamhet och att de mål och uppdrag som regeringen samt specialregleringar anger uppnås. Rikspolischefen ska tillse att inriktning och mål anges för verksamheten.¹⁶ Utöver den styrning och ledning som rikspolischefen utövar finns det inom myndigheten verksamhetsansvar och nationellt ansvar.

Polisregionerna har verksamhetsansvar för att organisera och utföra Polismyndighetens verksamhet enligt 2 och 2 a §§ polislagen (1984:387) och övrig regional verksamhet som är hänförlig till regionen.¹⁷ Polisområdena har verksamhetsansvar för att organisera, leda och samordna lokalpolisområdenas verksamhet och har ett övergripande ansvar för

¹⁴ Regeringsbeslut. *Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Polismyndigheten.* (Ju2025/01348).

¹⁵ Regeringsbeslut. *Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Polismyndigheten.* (U2026/01030).

¹⁶ Polismyndigheten. *Polismyndighetens arbetsordning* (PM 2026:03), 1 kap. 2 § och 4 kap. 3 §.

¹⁷ A.a., Bilaga 1, 1 §.

samverka med kommuner och länsstyrelser. Lokalpolisområdena har bland annat verksamhetsansvar för att organisera och utföra områdets brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i nära samverkan med kommuner och andra lokala aktörer samt områdets ingripandeverksamhet.¹⁸

Ekonomiavdelningen har verksamhetsansvar för att organisera och utföra Polismyndighetens verksamhet gällande beredning av myndighetens verksamhetsplanering, genomförandet av verksamhetsuppföljning och framtagande av verksamhetsstatistik.¹⁹

En chef med verksamhetsansvar har ansvar för myndighetens verksamhet, resultat och utveckling. I det ansvaret ryms bland annat att leda, styra, följa upp och utveckla verksamheten.²⁰

Nationella operativa avdelningen har tilldelats ett nationellt ansvar för allmän ordning och säkerhet.²¹ Ett nationellt ansvar innefattar bland annat att stödja polisregioner och avdelningar, samordna verksamhet inom verksamhetsområdet samt skapa förutsättningar för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt 2 och 2 a §§ polislagen. Nationellt ansvar ger behörighet att inom verksamhetsområdet styra över andra delar av myndigheten än den egna organisationen. Syftet med nationell styrning är att säkerställa att myndighetens olika delar kan samverka, kommunicera och fungera som ett effektivt system och samtidigt skapa förutsättningar för en likvärdig polisverksamhet i hela landet.²²

Chefen för nationella operativa avdelningen har fördelat ett särskilt ansvar för brott mot barn och unga till enheten för utveckling av brottsbekämpning.²³ Sakområdet barn och unga delas upp i tre huvudområden; barn och unga i brottsutredning, barn och unga i risk samt barnrätt (barnkonventionen).²⁴

HR-avdelningen har ett nationellt ansvar för den övergripande kompetensförsörjningen.²⁵ Polisutbildningsenheten på avdelningen har ansvar för polisutbildningen, vilket bland annat omfattar att förvalta och utveckla utbildningsplanen för grundutbildningen till polisman.²⁶

En chef som har ett nationellt ansvar för ett verksamhetsområde ska bland annat ansvara för det övergripande stödet och styrningen inom

¹⁸ Polismyndigheten. *Polismyndighetens arbetsordning* (PM 2026:03), Bilaga 1, 6 §.

¹⁹ A.a., Bilaga 1, 10 §.

²⁰ A.a., 4 kap. 5 §.

²¹ A.a., 3 kap. 5 §.

²² A.a., 3 kap. 2 §.

²³ Polismyndigheten. *Nationella operativa avdelningens handläggningsordning* (Noa 2020:01), Bilaga 1.

²⁴ Polismyndigheten. Intrapolis [Barn och unga](#), (sida besökt 2026-05-13).

²⁵ Polismyndigheten. *Polismyndighetens arbetsordning* (PM 2026:03), 3 kap. 8 §.

²⁶ Polismyndigheten. *HR-avdelningens handläggningsordning* (HR 2026:28), Bilaga 1, 5 §.

verksamhetsområdet, identifiera behov och genomföra verksamhetsutveckling samt kravställa ny eller förändrad utbildning.²⁷

Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan beskriver det övergripande tillvägagångssättet för att nå myndighetens långsiktiga mål. I den strategiska verksamhetsplanen för 2025–2027 anges att brott mot särskilt utsatta brottsoffer särskilt ska prioriteras och att brottsbekämpningen ska ske i samverkan med fler samhällsaktörer.²⁸ Den strategiska verksamhetsplanen för 2026–2028 anger under målet framgångsrik brottsbekämpning ett delmål om att intensifiera bekämpningen av brott mot särskilt utsatta brottsoffer. Det framgår i verksamhetsplanen att särskilt utsatta brottsoffer inkluderar brott i nära relation, brott mot barn och sexualbrott.²⁹

I de strategiska inriktningarna utgår polisregionerna och avdelningarna från den strategiska verksamhetsplanens inriktning tillsammans med den lokala problembilden, medarbetarnas kunskaper och erfarenheter, medborgarnas synpunkter samt polisregionens eller avdelningen specifika utvecklingsbehov.

Styrande och stödjande dokument som rör barnfridsbrotten samt omhändertagande av principen om barnets bästa enligt barnkonventionen framgår av kapitel 3, 4 och 5.

2.2 Iakttagelser

I de tre granskade polisregionernas strategiska inriktningar framgår att särskilt utsatta brottsoffer ska prioriteras. En av polisregionerna har i sin strategiska inriktning för 2026 ett delmål om att säkerställa att tidsfrister efterlevs i ärenden som rör brott mot barn. Merparten av de intervjuade i de granskade polisregionerna uppger att brott mot särskilt utsatta brottsoffer är ett prioriterat område men känner inte till någon tydlig inriktning eller specifika uttalade mål vad gäller barnfridsbrotten. En av de intervjuade framför att även om det framgår av Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan att särskilt utsatta brottsoffer ska prioriteras så märks det inte i själva verksamheten eftersom resurserna minskar i utredningsgrupperna samtidigt som arbetsbelastningen ökar. Vidare lyfter en annan intervjuperson att det är högre prioritering av resurser till den yttre verksamheten än till den utredande verksamheten.

Polismyndighetens nationella månadsuppföljning syftar till att ge en månatlig redovisning av verksamhet, ekonomi och personal till myndighetsledningen och regeringen i enhetlighet med återredovisningskravet i regleringsbrevet. I den löpande månadsuppföljningen redovisas verksamhetsområdet brott mot

²⁷ Polismyndigheten. *Polismyndighetens arbetsordning* (PM 2026:03), 4 kap. 6 §.

²⁸ Polismyndigheten. *Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2025–2027* (PM 2024:21), Dnr. A738.062/2024.

²⁹ Polismyndigheten. *Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2026–2028* (PM 2026:04), Dnr. A799.727/2025.

barn där barnfridsbrott ingår i kategorin *Övrigt* tillsammans med andra brott mot barn. Även om en särskild uppföljning av barnfridsbrottet inte redovisas löpande i den nationella månadsuppföljningen så följer myndigheten utvecklingen på verksamhetsområdet.³⁰ Det framgår av Polismyndighetens årsredovisning för 2025 att antalet barnfridsbrott har ökat på senare år och att huvuddelen av barnfridsbroten finns i ärenden som rör misshandel i nära relation.³¹

Under tillsynsenhetens inspektion har det framkommit att det genomförs en nationell egenkontroll av ärenden med brott mot särskilt utsatta brottsoffer tre gånger per år. Egenkontrollen har begränsats till att omfatta ärenden med vissa utvalda brottskoder. Arbetet samordnas av nationella operativa avdelningen som ombesörjer urvalet av ärenden som ska granskas, utskick och insamling av resultatet. Egenkontrollen består av fastställda frågor med svarsalternativ. Kontrollen av ärendena genomförs av regionerna själva. Egenkontrollen omfattar dock inte barnfridsbroten eller hur barnets bästa omhändertas i ärenden där ett barn är målsägare, misstänkt eller vittne.

Inspektionen av de tre granskade polisregionerna visar att det inte har genomförts några regionala sammanhållna uppföljande kontroller av hur barnfridsbroten omhändertas i det initiala eller i det fortsatta utredningsarbetet sedan brottet infördes 2021.

Endast en av de granskade polisregionerna uppger att de har arbetat med att återföra erfarenheterna från egenkontroller kring initiala utredningsåtgärder vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer till verksamheten i lärande syfte. Polisregionen uppger vidare att omhändertagandet av de erfarenheterna har skett på polis- eller lokalpolisområdesnivå. Polisregionen har därutöver under 2025 genomfört upprepade regionala egenkontroller, mer avsmalnat men inom samma verksamhetsområde, för att förbättra arbetet med initiala utredningsåtgärder i brott mot särskilt utsatta brottsoffer. Resultatet av de regionala egenkontrollerna har presenterats för regionala ledningsgruppen för att sedan hanteras vidare i verksamheten. Dessa regionala egenkontroller har inte heller specifikt riktats mot barnfridsbrott men anses ändå av polisregionen ha haft en positiv övergripande effekt på brottsområdet.

Två av de granskade polisregionerna uppger att det finns möjlighet till kombitjänstgöring som innebär att poliser arbetar ett antal veckor i den yttre ingripande verksamheten respektive i den utredande verksamheten. En annan av de granskade polisregionerna uppger att de har kompetensinsatser genom rotationstjänstgöring för nya ingripandepoliser som under en period arbetar i den utredande verksamheten. En positiv effekt av rotation uppges vara, förutom kompetenshöjning, att de som har varit på rotation har sökt tjänst som utredare till grupper för brott i nära relation, grupper som upplevs vara svårt att rekrytera till.

³⁰ Polismyndigheten. *Nationell månadsredovisning. Verksamhet, ekonomi och kompetens*. April 2026.

³¹ Polismyndigheten. *Årsredovisning 2025*, s. 22. Dnr. A196.151/2025.

Det framkommer av intervjuerna i samtliga tre granskade polisregioner att det i övrigt, varken i den ingripande eller utredande verksamheten, finns kännedom om rutiner för kunskaphöjande insatser eller återkoppling i vardagen inom verksamhetsområdet. Det framkommer vidare av intervjuerna med ingripandepoliser, jourutredningsbefäl och utredande personal att de saknar tid för att löpande ta del av praxis eller Justitieombudsmannens beslut i lärande syfte. Flera av de intervjuade uttrycker behov av forum för att diskutera, sprida kunskap eller erfarenheter kring ärenden som avser brott mot barn.

I den nuvarande grundutbildningen till polis utgör barnets bästa och hantering av ärenden där barn är berörda en integrerad del i andra övergripande utbildningar. Förhör och samtal med barn behandlas i utbildningen med fokus på grundläggande kunskap och initial hantering där det ingår rättsliga ramar, misstankeförhör med unga som främst är över 18 år och initial hantering av barn som brottsoffer. Polisutbildningsenheten uppger att frågor som rör barn kan finnas integrerat i flera delar av utbildningen och att momenten kan variera mellan lärosäten. Sammantaget ska utbildningen ge en grundläggande kompetens på området men det faktiska upplägget styrs inte av Polismyndigheten utan av de olika lärosätena. Det praktiska genomförandet av barnförhör utgör inte ett moment i grundutbildningen utan ingår som del i samband med vidareutbildning.

Enligt polisutbildningsenheten pågår ett arbete med kravställning och ny utbildningsplan för polisutbildningen. Polismyndigheten har genom nationella operativa avdelningen tagit fram en utvecklad kravställning över vilka förmågor en nyutbildad polis ska besitta. Kravställningen specificerar att de studerande i arbetet ska kunna beakta bland annat mänskliga rättigheter såväl som barnrättsperspektivet. Den innehåller även förmågor i att hantera situationer där barn är berörda exempelvis vid brottsförebyggande- ingripande- och brottsutredande arbetsåtgärder. Målsättningen är att en reviderad utbildningsplan ska implementeras med start i Uppsala under våren 2027 då polisprogrammet vid Uppsala universitet startas.

2.3 Bedömning

Polisregionernas verksamhetsansvar innebär bland annat att säkerställa förmågan att hantera ärenden med barn på ett rättssäkert sätt, både i det initiala skedet och i det fortsatta utredningsarbetet. En strukturerad uppföljning av ärenden där barn har utsatts för brott, är misstänkta eller är vittnen bör genomföras löpande av Polismyndigheten för att säkerställa att barn får en likvärdig behandling över hela landet. Tillsynsenheten bedömer att det finns brister i hur erfarenheter och lärdomar från den dagliga verksamheten eller genom egenkontroller omhändertas samt sprids på ett strukturerat sätt inom och mellan polisregioner. Tillsynsenheten anser att egenkontroller utgör ett bra arbetssätt, särskilt vid implementering av ny lagstiftning som exempelvis barnfridsbrotten, för att säkerställa ett lärande i vardagen och utveckla Polismyndighetens förmåga att omhänderta verksamheten på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Utifrån gjorda iakttagelser under denna inspektion bedömer tillsynsenheten att Polismyndigheten behöver stärka förmågan att hålla initiala förhör med barn och omhändertagna barns rätt att komma till tals. Tillsynsenheten konstaterar att det är en komplex fråga hur detaljerad myndigheten kan vara i kravställningen till grundutbildningen och i den övergripande beställningen av Polisprogrammet som bedrivs som en uppdragsutbildning vid sex lärosäten. Myndigheten behöver utreda om det finns möjlighet att i kravställningen mer tydligt specificera vilken förmåga som krävs vid åtgärder i ärenden som rör barn för att säkerställa en rättssäker och likvärdig hantering över hela landet.

3 Förmågan att hantera barnfridsbrotten initialt

3.1 Bakgrund

De åtgärder som initialt vidtas i ett ärende har en avgörande betydelse för det fortsatta utredningsarbetet och för att en person ska kunna lagföras för brottet.

Barnfridsbrotten identifieras i många fall i samband med att ingripandeverksamheten beordras till en plats där ett misstänkt vålds- eller sexualbrott mellan närstående pågår eller har begåtts och att ett eller flera barn befinner sig eller har befunnit sig på platsen och bevittnat händelsen. Andra situationer där en anmälan om ett barnfridsbrott kan upprättas är i samband med inkommande samtal till polisens kontaktcenter, vid besök på en polisstation eller när det kommer in information eller anmälan till Polismyndigheten från andra myndigheter eller aktörer.

I det stödmaterial som finns tillgängligt på Polismyndighetens intranät, Intrapolis, framgår att grundbrottet och barnfridsbrottet ska registreras i samma ärendenummer (K-nummer). Ärendet ska under förundersökningen hållas ihop med fokus på att det är samma misstänkt för både grund- och barnfridsbrottet och att det rör sig om en händelse.

I avrapporteringen ska det framgå vilket grundbrottet är, vilken relation barnet har till målsäganden och misstänkt i grundbrottet, vad barnet bevittnat och på vilket sätt samt vad barnet sett och hört i realtid. I de fall den misstänkte är frihetsberövad bör dialog hållas med åklagare angående behov av att hålla barnförhöret direkt på plats.³²

På Intrapolis finns checklistor för initiala utredningsåtgärder i ärenden som rör brott i parrelation, sexualbrott, hedersrelaterad brottslighet och brott där barn är involverade. Syftet med checklistorna är att kvalitetssäkra utredningsarbetet genom att öka enhetligheten i handläggningen, höja kvaliteten och säkra bevis tidigt för att på så sätt kunna öka lagföringen. Checklistorna redogör för vilka utredningsåtgärder som ska utföras eller övervägas och på vilket sätt de ska genomföras.³³ I checklistan för brott där barn är involverade finns information om barnkonventionen, hur olika åldrar ska beaktas samt hur initiala förhör och informationsinhämtning med barn ska genomföras och dokumenteras. Checklistan finns även i en mobilanpassad version särskilt framtagen för personal i yttre tjänst.

En av de grundläggande principerna i barnkonventionen, som framgår i konventionens artikel 12 och som beskrivs närmare i kapitel 5, är barns rätt att få uttrycka sina åsikter och bli hörd. Utgångspunkten är därför att initiala

³² Polismyndigheten. Intrapolis. [Barnfridsbrott](#). (sida besökt 2026-05-14).

³³ Polismyndigheten. Nationella operativa avdelningen. *Checklistor för initiala utredningsåtgärder vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer*. Dnr. A249.354/2023.

förhör ska hållas med barn om inte omständigheter talar emot det, exempelvis barnets ålder, utveckling eller andra förhållanden på plats. I de fall ett förhör inte anses lämpligt kan istället ett samtal hållas med barnet för informationsinhämtning. Ett samtal som berör sakfrågan och som har betydelse för utredningen ska betraktas som ett förhör oavsett ålder.

Av checklisten för brott där barn är involverade framgår att när det är möjligt är det befogat att inledningsvis på en brottsplats hålla förhör med barn i syfte att få fram nödvändig information för fortsatta utredningsåtgärder, säkra bevisning, avgöra behov av skydd, stöd och hjälp eller för att tillgodose barns rättigheter. Det finns även förslag på frågor som kan ställas till barn på brottsplatsen.³⁴ I listan redogörs för vad som gäller för förhör med barn som är vittnen respektive barn som är målsägande.

Regeringen överlämnade den 3 mars 2026 en proposition till riksdagen med förslag som syftar till att stärka rättssäkerheten, öka effektiviteten i domstolsprocessen och minska påfrestningen för brottsoffer och vittnen som deltar i en rättsprocess. Ett av förslagen innebär bland annat en utökad skyldighet att dokumentera förhör genom ljud och bildupptagning.³⁵ Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

3.2 Iakttagelser

Av genomförda intervjuer och ärendegranskning i de tre granskade polisområdena framgår att den verksamhet som hanterar barnfridsbrott initialt har kunskap och förmåga att upptäcka att ett barnfridsbrott kan ha begåtts. Medarbetare både inom ingripande- och jourverksamheten och på polisens kontaktcenter kan i intervjuer beskriva brottet, kopplingen till grundbrottet, rekvisiten närstående och bevittnande. De kan också ge exempel på eventuella överväganden de gör kring bedömningen av om en anmälan om barnfridsbrott ska upprättas eller inte. De överväganden som beskrivs i intervjuerna rör bland annat frågan om var barnet befunnit sig vid tidpunkten för brottet, vad barnet kan ha sett eller hört och om den relation barnet har till de vuxna kan bedömas som närstående eller inte. Merparten av de intervjuade uttrycker att de vid osäkra tillfällen hellre skriver en anmälan för mycket än avstår. I stort sett samtliga av de intervjuade uppger att en anmälan om barnfridsbrott upprättas under samma K-nummer som det grundbrott som barnet bedöms ha blivit vittne till.

Av ärendegranskningen och intervjuerna framkommer att det i princip aldrig hålls förhör med barn på plats i det initiala skedet. Det går inte att från den dokumentation som finns i de granskade ärendena utläsa anledningen till varför förhör med barn inte hållits, vilka argument som har beaktats för och

³⁴ Polismyndigheten. Nationella operativa avdelningen. *Checklistor för initiala utredningsåtgärder vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer*, s. 25. Dnr. A249.354/2023.

³⁵ Prop. 2025/ 26:155 *En mer rättssäker och effektiv domstolsprocess*, s. 16.

emot att höra barnet och vilka andra överväganden som har gjorts i förhållande till barnet.

Av intervjuer med medarbetare inom ingripande- och jourverksamheten i samtliga av de tre granskade polisområdena framkommer dock att det finns en viss osäkerhet kring när förhör med barn ska genomföras. Det finns även en uppfattning om att det inte ska hållas förhör med barn på plats, särskilt inte om barnet är under 15 år, utan att det är särskilda barnförhållningsledare som ska förhöra barnet vid ett senare tillfälle.

I några av intervjuerna lyfts att i de fall endast en patrull beordrats till en plats kan förhör med barn inte prioriteras eftersom patrullen är upptagna med att hantera målsäganden, vittnen och misstänkta i grundbrottet. Det uppges kunna bidra till att förhör med barn och andra initiala åtgärder gällande barnfridsbrottet inte genomförs i det initiala skedet.

Ärendegranskningen visar även på brister vad gäller informationshämtningen i det initiala skedet och att det generellt saknas dokumentation vad gäller omständigheterna på brottsplatsen som beskriver var de involverade personerna befann sig i förhållande till varandra, om barnen var vakna eller sov och vilken status barnen hade. Utifrån det som framkommer av ärendegranskningen ser ingripandeverksamheten i det initiala skedet ut att luta sig till stor del på det som målsäganden i grundbrottet säger.

Det framkommer av ärendegranskningen att det i några fall har hållits ett samtal med barn för att inhämta information. Samtalen har dokumenterats i en mall med checklista, i en promemoria eller som kortfattade anteckningar i en mobil applikation. Checklistan hämtas via Intrapolis, kopieras och läggs därefter in i polisens ärendesystem för brottsutredning och tvångsmedelshantering. Den mobila applikationen används inom polisen som ett digitalt anteckningsblock för att samla in information om brott och andra händelser. Vidare framgår av ärendegranskningen att samtal med barn endast i ett fåtal ärenden har dokumenterats med ljud eller bildupptagning.

I de tre granskade polisområdena framkommer att socialtjänsten sällan kommer till platsen i samband med barnfridsbrotten. I de flesta fall skriver patrullen på plats en orosanmälan enligt 19 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) som skickas till socialnämnden. I de fall det inte finns någon som kan ta hand om barnet eller barnen, det kan till exempel vara när en eller flera vårdnadshavare har frihetsberövats eller befinner sig på sjukhus, kontaktas ofta en anhörig till exempel en mor- eller farförälder som får hjälpa till.

I intervjuer med operatörer på polisens kontaktcenter framkommer att barnfridsbrott i de flesta fall upptäcks när målsäganden i ett grundbrott tar kontakt via telefon. Samtalen inkommer som regel inte i ett akut skede utan en tid efter det att brottet ägt rum. I det fall ett akut ärende inkommer till polisens kontaktcenter kontaktas regionledningscentralen och jouren som får hantera det vidare. Den operatör som tar emot samtalet och pratar med anmälaren gör samtidigt en bedömning av vilket eller vilka brott som kan ha begåtts och upprättar en anmälan. För att fånga upp eventuella barnfridsbrott ställs frågor om vilka som var närvarande i samband med att grundbrottet

begicks, var de personerna befann sig, vad de sett eller hört, vilken ålder de har samt vilken relation de inblandade har med varandra. Utöver den anmälan som skrivs på grundbrottet och barnfridsbrottet, kan ett förhör med målsäganden i grundbrottet hållas. I intervjuerna framkommer att polisens kontaktcenter i normalfallet inte genomför några förhör med barn. Efter granskning av förundersökningsledare överlämnas ärendet skyndsamt till ärendesamordning eller en utredningsgrupp för brott i nära relation eller grova brott.

I en av de granskade polisregionerna lyfter en av cheferna på strategisk nivå att det tre gånger per år genomförs möten med Åklagarmyndigheten i syfte att följa upp utredningsverksamheten. Vid dessa möten har åklagare bland annat lyft problematiken med att det inte hålls förhör med barn på plats.

I samtliga av de tre granskade polisområdena lyfts jourutredningsbefälen som en viktig funktion när det kommer till att få stöd och vägledning i det initiala skedet, exempelvis om det ska skrivas en brottsanmälan eller inte. Ett jourutredningsbefäl är en arbetsledare som har till uppgift att leda och fördela arbetet inom den brottsutredande verksamheten vid ett polisområdes utredningsjour.³⁶ I de flesta fall kontaktas jourutredningsbefälet för att säkerställa att rätt åtgärder vidtagits och att inget har missats i ärendet. Det lyfts även att om en kontakt med befälet tas innan patrullen lämnar platsen kan det bidra till att säkerställa att rätt åtgärder vidtas i ett ärende.

Jourutredningsbefälen i de tre granskade polisområdena anser att poliserna i yttre tjänst generellt har blivit bättre på att hantera barnfridsbrott. Dock framför de intervjuade att det finns en utbredd föreställning inom ingripandeverksamheten att de inte ska hålla förhör med minderåriga. Flera av de intervjuade jourutredningsbefälen beskriver att de rutinmässigt ställer kontrollfrågor till patrullerna om det finns barn på plats för att säkerställa att barnfridsbrottet inte ska tappas bort.

Medarbetare på polisens kontaktcenter i de tre granskade polisregionerna lyfter att de har tillgång till ett bra regionalt digitalt stöd för arbetet. I de fall ytterligare stöd och vägledning behövs vänder de sig till de förundersökningsledare som finns på kontaktcentret.

Under våren 2026 införs ett nytt nationellt arbetsstöd för polisens kontaktcenter. Arbetsstödet ska bidra till att medborgare får samma hjälp oavsett var i landet som ärendet tas emot. Målsättningen är att Polismyndighetens samtliga sju kontaktcenter ska fasa ut sina regionala rutiner och stöd och gå över till det nya nationella stödet senast den 31 maj 2026.³⁷

³⁶ Polismyndigheten. *Polismyndighetens riktlinjer för personalnomenklatur* (PM 2022:8), Bilaga 2, BESTA/Funktionslista för Polismyndigheten. Dnr. A145.328/2026.

³⁷ Polismyndigheten. Intrapolis. [NAP – gemensam verktygslåda för PKC](#), (sida besökt 2026-05-13).

3.3 Bedömning

Kunskapen om barnfridsbrott och vilka rekvisit som behöver vara uppfyllda för att en anmälan ska upprättas finns inom verksamheten i samtliga av de tre granskade polisregionerna.

Utifrån vad som framkommit i intervjuerna och ärendegranskningen anser tillsynsenheten att det finns brister vad gäller i vilken utsträckning det hålls förhör och samtal med barn i det initiala skedet samt hur dessa dokumenteras. Det bedöms även finnas brister vad gäller dokumentation av omständigheter på plats. Sammantaget bedöms dessa brister kunna resultera i att viktig och relevant information inte fångas upp, vilket i förlängningen kan påverka möjligheten att utreda både barnfridsbrottet och det grundbrott barnfridsbrottet kopplas till.

Det befintliga stödmaterialet på Intrapolis innehåller information som bedöms kunna ge både stöd och vägledning vid initiala åtgärder. Det är dock inte tillräckligt anpassat för att användas inom ingripandeverksamheten eftersom stödmaterialet kan uppfattas som omfattande och tidskrävande att gå igenom. Manuella moment som innebär att checklistor måste hämtas via Intrapolis och klistras in som en promemoria i ärendesystemet anser tillsynsenheten vara en bidragande faktor till att stödet inte används i tillräcklig utsträckning. I förlängningen kan avsaknaden av ett användarvänligt stöd resultera i att tillräckliga åtgärder inte vidtas i det initiala skedet.

Tillsynsenheten bedömer att ett mer användarvänligt systemstöd integrerat i de mobila applikationer som används för avrapportering kan bidra till att ärenden med barnfridsbrott initialt hanteras och dokumenteras på ett mer utförligt och korrekt vis.

4 Förmågan att hantera barnfridsbrotten i det fortsatta utredningsarbetet

4.1 Bakgrund

För straffansvar för barnfridsbrott krävs att grundbrottet är styrkt och lagstiftarens utgångspunkt är att de två brotten som huvudregel bör prövas i samma rättegång.³⁸

Fördelning av ledning av förundersökning regleras i första hand i Polismyndighetens riktlinjer för ledning av förundersökning i brottmål (PM 2019:11). När det gäller brott som riktas mot barn är åklagaren alltid förundersökningsledare vid utredning av brott som innefattar våld eller hot om våld mot närstående eller tidigare närstående samt vid sexualbrott mot någon som är under 18 år. Om Polismyndigheten har inlett förundersökning ska ärendet snarast överlämnas till åklagaren.³⁹ Tiden från anmälningstillfället till åklagarinträde (då ärendet e-lottas) ska inte överskrida 48 timmar.⁴⁰ Polismyndighetens riktlinjer innebär att åklagare ska gå in som förundersökningsledare, så snart det finns en skäligen misstänkt person i ärendet och saken inte är av så kallad enkel beskaffenhet.

Om den misstänkte i ett barnfridsbrott är under 18 år, vid till exempel våldshandlingar mellan syskon eller unga föräldrar, ska förundersökningen ledas av en åklagare eller en anställd vid Polismyndigheten som myndigheten har förordnat enligt 2 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Sammanfattningsvis innebär det ovanstående att en förundersökning rörande barnfridsbrott inledningsvis kan ledas av polisiär förundersökningsledare men därefter sker ledningen uteslutande av åklagare.

Polismyndighetens nationella utredningsmetodik beskriver den arbetsmetodik som rekommenderas att användas i det brottsutredande uppdraget. Arbetsmetodiken ska bidra till att utredningsverksamheten inom myndigheten bedrivs rättssäkert, enhetligt och effektivt samt med hög kvalitet.⁴¹ Av handboken framgår att genomgångar av öppna ärenden (så kallade ärenderevisioner) bör genomföras på samtliga organisatoriska nivåer inom myndigheten. Ärenderevisioner bör ske fortlöpande och säkerställa att god ordning hålls och att eventuella tidsfrister beaktas. Vidare framgår att efterföljande återkoppling är en viktig del av lärandet. Chefer med

³⁸ Prop. 2020/21:170 *Barn som bevittnar brott*, s. 27.

³⁹ Polismyndigheten. *Polismyndighetens riktlinjer för ledning av förundersökning i brottmål* (PM 2019:11), s. 4.

⁴⁰ Åklagarmyndigheten. *Brott mot barn*, Rättslig vägledning 2023:9, s. 14 och Polismyndigheten. *Förhör med barn och unga*, Enheten för utveckling av brottsbekämpning, UB Mitt. Februari 2024, s. 8.

⁴¹ Polismyndigheten. *Polismyndighetens nationella utredningsmetodik* (PM 2022:24), s. 4.

verksamhetsansvar är ytterst ansvariga för att ärenderevisionerna genomförs.⁴²

Barnförhör i det fortsatta utredningsarbetet

Förhör med barn ska planeras och verkställas så att det inte uppkommer fara för att den som förhörs tar skada eller att onödig uppmärksamhet väcks kring förhöret. Förhöret får inte heller genomföras mer ingående än omständigheterna kräver och inte äga rum fler gånger än nödvändigt med hänsyn till utredningens art och barnets bästa. Förhör med någon som är under 18 år bör hållas av en person med särskild kompetens för uppgiften.⁴³ Förhöret bör hållas så snart som möjligt och senast inom 14 dagar från anmälningstillfället. Ett barnförhör bör genomföras skyndsamt eftersom barn glömmes fortare än vuxna men också för att minska risken för att barnets uppgifter påverkas av andra personer.⁴⁴

Både Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten har tagit fram rättsliga vägledningar respektive handledning och andra skriftliga stöd för förhör med barn och unga.⁴⁵ Barnförhör bör planeras och genomföras för att på bästa sätt tillgodose rättigheterna i barnkonventionen, se vidare i kapitel 5. Båda myndigheterna tillämpar en gemensam utredningsmetodik vid bland annat brott mot barn.⁴⁶

Skyndsamhetskrav

En förundersökning ska enligt 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Av 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) följer vidare att förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader.

Som yttersta gräns gäller enligt 2 a § andra stycket förundersökningskungörelsen att förundersökningen i barnärenden ska vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för

⁴² Polismyndigheten, *Polismyndighetens nationella utredningsmetodik* (PM 2022:24), s. 15–16.

⁴³ 17–18 §§ förundersökningskungörelse (1947:948).

⁴⁴ Åklagarmyndigheten, *Barnförhör m.m. Rättslig vägledning* 2022:3, s. 10. och Polismyndigheten, *Förhör med barn och unga*, Enheten för utveckling av brottsbekämpning, UB Mitt, Februari 2024, s. 8.

⁴⁵ Se ovan angivna rättsliga vägledning, Polismyndigheten, *Polismyndighetens handbok för förhör* (PM 2023:2) och *Förhör med barn och unga – handledning för planering och genomförande av förhör med barn och unga som målsägande, misstänkt och vittne* (Enheten för utveckling av brottsbekämpning, UB Mitt, februari 2024), Dnr. A052.884/2023.

⁴⁶ Polismyndigheten, *Checklistor för initiala utredningsåtgärder vid brott mot särskilt utsatta brottsoffer* Nationella operativa avdelningen, 2023-09-18, och Åklagarmyndigheten, *SUB – utredningsmetod för brott mot särskilt utsatta brottsoffer*, Rättslig vägledning 2023:6.

brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Exempel på när det kan vara befogat att tidsfristen överskrids är om förundersökningen är mycket omfattande eller att många barnförhör behöver hållas; särskilt för yngre barn kan det krävas flera tillfällen innan barnet känner sig tillräckligt tryggt för att berätta. Ett annat exempel är utredningar som kräver avancerade och komplexa tekniska åtgärder. Personalbrist eller förekomsten av ett stort antal förtursärenden är inte skäl för att överskrida tidsfristen.⁴⁷

Om förundersökningen avseende barnfridsbrott bedrivs mot en misstänkt som inte har fyllt 18 respektive 15 år måste hänsyn även tas till skyndsamhetskravet i 4 och 32 §§ lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Eftersom barnfridsbrottet vid normalgrad och grövre har mer än sex månader i straffskalan kommer förundersökningen normalt sett att omfattas av skyndsamhetskravet. Mot bakgrund av att utgångspunkten är att grundbrottet och barnfridsbrottet ska prövas i samma rättegång innebär det i praktiken att även utredningen av grundbrottet kommer att omfattas av skyndsamhetskravet.⁴⁸

4.2 Iakttagelser

Eftersom barnfridsbrott förutsätter ett grundbrott i nära relation uppger de tre polisområdena att ärenden med barnfridsbrott i de flesta fall fördelas till utredningsgrupper, med inriktning brott i nära relation eller brott med särskilt utsatta brottsoffer. Utredningsgrupperna är organisatoriskt placerade på polisområdesnivån. Av intervjuerna framgår att barnfridsbrotten i stort sett alltid utreds i dessa grupper vilket bidrar till att god kunskap och förmåga finns för att utreda brotten. Enligt de intervjuade på lokalpolisområdena kan enstaka ärenden med barnfridsbrott fördelas till ett lokalpolisområde. Exempel på sådana fall kan vara att ett ärende avser ett grundbrott med en misstänkt ungdom där ett barnfridsbrott ingår.

Jourutredningsbefäl och utredande personal uppger i intervjuerna att ärenden med barnfridsbrott lottas direkt av jourverksamheten eller av förundersökningsledare alternativt utredare så snart ärendet har fördelats till den utredande gruppen. Ärendegranskningen visar att lottning till åklagare har skett inom 48 timmar i cirka 83 procent av ärendena.

Under intervjuerna uppges att kontroller sker att barnfridsbrotten är korrekt registrerade och att de är kopplade till rätt målsägande i ärendet. Framkommer nya uppgifter under det pågående utredningsarbetet, som inte

⁴⁷ SOU 2000:42 *Barnmisshandel Polisens och åklagarens handläggningstider och arbetsmetoder*, s. 85f. och Nebelius Lünig m.fl., *Förundersökningskungörelsen – En kommentar* [14 januari 2026, Version 1D, JUNO], kommentaren till 2 a §.

⁴⁸ Prop. 2020/21:170 *Barn som bevittnar brott*, s. 27ff.

var kända initialt och som föranleder en anmälan om barnfridsbrott, uppmärksammas och hanteras det löpande av den utredande personalen och åklagare. I ärendegranskningen finns dock exempel på att det, i det initiala arbetet och i det fortsatta utredningsarbetet, har missats att registrera rätt antal barnfridsbrott. Ett exempel kan vara ett ärende med två grundbrott som är upprättade vid samma brottstillfälle och där det har registrerats ett istället för två barnfridsbrott. Det har därmed förbisetts att registrering av ett barnfridsbrott ska göras för respektive grundbrott, och vid flera antal barn en misstanke per barn och grundbrott.

Det framgår av både intervjuerna och ärendegranskningen att grundbrott och barnfridsbrott registreras i samma K-nummer med fokus på att ärendet ska hållas ihop. De intervjuade i de utredande grupperna beskriver barnfridsbrottet som en ”svans” till grundbrottet, där fokus i första hand blir på den vuxne målsäganden där grundbrottet prioriteras. En av de intervjuade beskriver svårigheten att förhålla sig till kravet på att hålla barnförhör tidigt och inte genomföra fler förhör än vad som är nödvändigt samtidigt som det finns behov av att klargöra omständigheterna kring grundbrottet.

Tillgången till utbildade barnförhørsledare uppges variera i de granskade polisregionerna, allt från god till bristfällig. Ett av de granskade polisområdena uppges att antalet utbildade barnförhørsledare är hög och att de finns organiserade i olika utredande grupper på polisområde- och på lokalpolisområdesnivå. Dock framhåller intervjuade svårigheterna i att balansera antalet utbildade barnförhørsledare och samtidigt upprätthålla och behålla förmågan över tid.

Barnförhørsledare i två av de granskade polisområdena uppges att de, förutom att de bistår i olika ärenden med barnförhör, även har ansvar för egna utredningar. I ett annat av de granskade polisområdena framkommer att barnförhørsledarnas belastning är hög och att deras huvudsakliga uppdrag enbart består i att bistå med barnförhör i olika utredningar där barn är involverade. Polisområdets geografiska avstånd kan medföra långa resor för att genomföra utredningsåtgärder och barnförhör. Det framgår vidare att, även om det finns möjlighet att kompetensutveckla medarbetare för att genomföra barnförhör på olika geografiska platser, väntar utredare hellre in en utbildad barnförhørsledare för att genomföra förhöret. Geografiska avstånd i kombination med för få utredare och barnförhørsledare samt brist på lämpliga förhørslokaler medför svårigheter att bland annat hålla barnförhöret inom 14 dagar.

Ärendegranskningen visar att det genomfördes målsägandeförhör inom 14 dagar i fyra av de totalt trettio granskade ärendena.

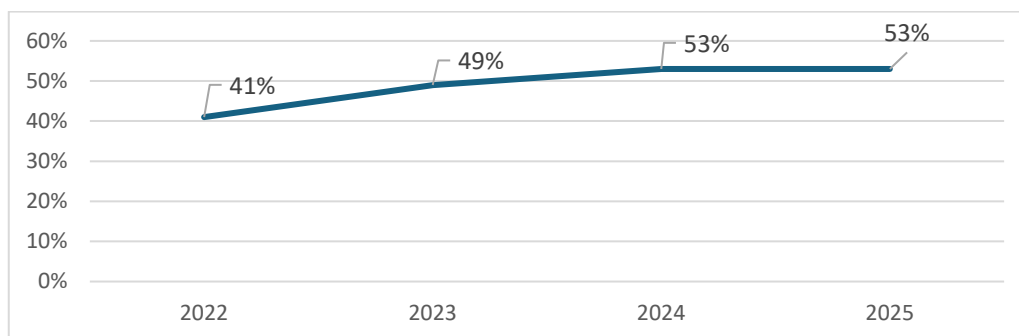
I ett av de granskade polisområdena framkommer att barnfridsbrotten handläggs på gruppen för brott i nära relation med inriktning på vuxna målsägare. Av intervjuerna framkommer vidare att de åklagare som är knutna till gruppen främst fokuserar på vuxna målsägare och att direktiven från åklagaren avseende barnfridsbrotten kan dröja fastän polisen efterfrågar det. Ett annat skäl till att tidsfrister överskrids uppges vara att det inte finns tillräckligt med resurser i förhållande till ärendebelastningen. I ett

polisområde uppgavs dock att bedömningen är att det finns tillräckligt med resurser, till exempel ett stort antal utbildade barnförhårsledare och trots det överskrids fristerna i barnärendena. Därutöver uppges i ett polisområde att det sker regelbundna ärendegenomgångar men särskild uppföljning saknas avseende barnfridsbrotten och tidsfristerna.

Vid ett av de granskade polisområdena beskrivs att det vid ledningsmöten sker en månadsvis uppföljning av andelen överskridna tidsfrister för att säkerställa framdrift i ärendena. Den lokala målsättningen är att överskridna tidsfrister endast accepteras där polisen inte har möjlighet att påverka. Kontinuerlig ärendeuppföljning genomförs med extra kontroll av överskridna tidsfrister och vilka åtgärder som ska vidtas i ärendet.

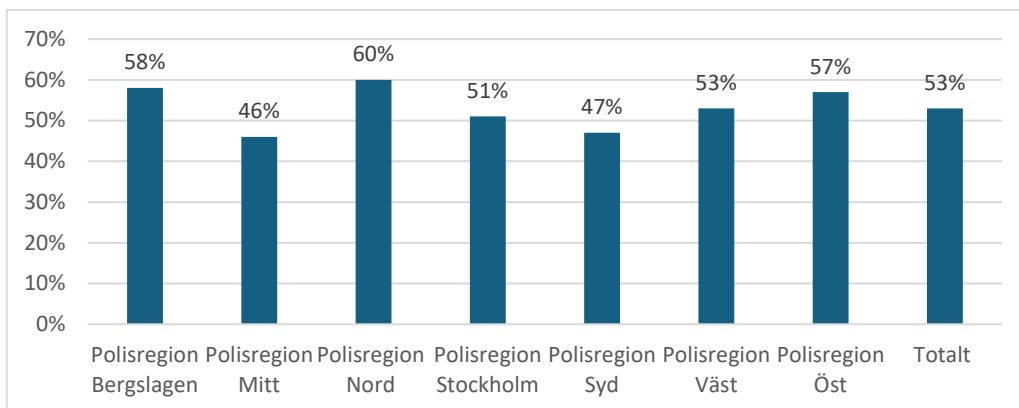
Av ärendegranskningen framgår att dokumentation avseende orsak till överskridande av tidsfrist och vilka åtgärder som vidtagits med anledning av överskridande saknas i ärendena.

Tidsfrister i ungdomsärenden och ärenden som rör brott mot barn granskades av tillsynsenheten under 2024 där rikspolischefen beslutade om åtgärder för att säkerställa tidsfrister hålls och att erforderlig dokumentation sker samt att utvecklade it-stöd förbättras. Efter denna tillsyn har en applikation i det digitala beslutsstödsystemet i Kupol driftsatts med möjligheter för utredningsverksamheten att följa ärenden med förordningsstyrda tidsfrister i ärenden om brott mot barn och unga.

Figur 2: Andel redovisade ärenden med barnfridsbrott efter utgången tidsfrist (FUK 2 a §) 2022–2025, totalt. Källa: Kupol 2026–05–07.

Polismyndighetens uppföljning av andel redovisade ärenden med barnfridsbrott efter utgången tidsfrist visar en negativ utveckling sedan brottet infördes 2021. Under 2025 redovisades totalt 53 procent av ärenden med barnfridsbrott efter utgången tidsfrist.

Figur 3: Andel redovisade ärenden med barnfridsbrott efter utgången tidsfrist (FUK 2 a §) 2025. Källa: Kupol 2026-05-07.

4.3 Bedömning

Tillsynsenheten bedömer att verksamhetsansvariga chefer behöver vidta åtgärder för att upprätthålla målsättningen med målsägandeförhör i barnfridsbrotten inom 14 dagar från anmälningstillfället. En skyndsam hantering av barnförhör ger bättre förutsättningar för barnet att minnas och berätta detaljer som kan vara viktiga att få fram tidigt i brottsutredningen. Det innebär även en lägre risk för att barnet hinner utsättas för yttre påverkan, särskilt i ärenden där misstänkt inte frihetsberövad.

Det finns brister i Polismyndighetens uppföljning för att säkerställa att förordningsstyrda fristerna hålls i barnfridsbrotten. Verksamhetsansvariga polisregioner behöver tillsammans med Åklagarmyndigheten vidta åtgärder för att uppfylla kravet från lagstiftaren att hålla fastställda tidsfrister. Särskild skyndsamhet ska säkerställa att utsatta barn får en skyndsam handläggning för att ge dem bättre skydd från fortsatt utsatthet.

Tillsynsenheten konstaterar att orsaker till varför förordningsstyrda tidsfrister överskrids i det enskilda fallet och vilka åtgärder som behöver vidtas med anledning av det, registreras bristfälligt i Polismyndighetens utredningsstöd. Myndigheten bör säkerställa tydligare vägledande rutiner för när och hur dokumentationen ska ske alternativt överväga att utveckla utredningsstödet med automatiska funktioner för förordningsstyrda tidsfrister.

5 Omhändertagandet av barnets bästa

5.1 Bakgrund

Barnkonventionen infördes som lag i Sverige den 1 januari 2020 och gäller för barn och ungdomar upp till 18 år. Införandet innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som utförs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.⁴⁹ Samtliga överväganden som genomförs och beslut som fattas i en utredning om barnfridsbrott ska ske i ljuset av barnkonventionens bestämmelser.

Som stöd vid tolkning och tillämpning av konventionen har regeringen publicerat en vägledning.⁵⁰ Utöver vägledningen finns ledning att hämta från rättspraxis och doktrin samt uttalanden från FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén).

Barnrättskommittén har från konventionen identifierat fyra grundläggande principer.⁵¹ De två principer som får störst betydelse i barnärenden hos rättsvårdande myndigheter är barnets bästa (artikel 3) och barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli hörd (artikel 12).

I artikel 3 i barnkonventionen stadgas att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.⁵² Principen innebär att barnets bästa alltid ska tillämpas vid beslut rörande ett enskilt barn eller grupper av barn. Ett barnperspektiv ska därför anläggas vid alla beslut eller åtgärder för övervägande om huruvida ett barn kan komma att påverkas och i så fall hur. När olika intressen vägs mot varandra ska barnets bästa väga tungt men inte vara ensamt utslagsgivande. I det enskilda fallet kan således andra samhällsintressen än barnets bästa väga tyngre.⁵³

Barnets bästa som grundläggande rättslig tolkningsprincip innebär att om en rättsregel är öppen för olika tolkningar, ska den tolkning som mest verkningsfullt tillgodoser barnets bästa ha företräde.⁵⁴

Principen om barnets bästa är, som tidigare nämnts, också ett tillvägagångssätt i beslutsprocesser. Det innebär att när ett enskilt barn eller en grupp barn kommer att påverkas av ett beslut, måste beslutsprocessen innehålla en utvärdering av eventuella positiva eller negativa konsekvenser

⁴⁹ Prop. 2017/18:186. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*, s. 74.

⁵⁰ Ds 2019:23 *Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter*.

⁵¹ Barnkonventionen. Barnets rätt till icke-diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli hörd (artikel 12).

⁵² Prop. 2017/18:186. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*, s. 95–96.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Prop. 2017/18:186. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*, s. 96.

för barnet eller barnen. I beslutet ska beslutsfattaren även motivera på vilket sätt hänsyn har tagits till barnets bästa, det vill säga, vad som beslutsfattaren ansett vara barnets bästa, vilka kriterier detta grundats på och hur barnets intressen vägts mot andra intressen. Myndigheter som fattar beslut som rör barn måste bedöma och fastställa barnets bästa genom barnanpassade förfaranden. Det är en process som innefattar flera steg och där barnets åsikter utgör en väsentlig del.⁵⁵

Bedömningen av vad som är mest förenligt med barnets bästa måste ske i varje enskilt fall. Varje beslut som rör ett barn bör innehålla en motivering av vilken det framgår vilka aspekter som har beaktats. Om beslutet inte stämmer överens med barnets åsikter bör orsaken till detta tydligt anges. Om beslutet innebär att något annat intresse har fått företräde framför barnets bästa bör skälen till detta klargöras för att visa att barnets bästa nog har analyserats och övervägts.⁵⁶

Av artikel 12 i barnkonventionen följer ett ansvar att ge det barn som är i stånd att bilda egna åsikter möjlighet att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. För detta ändamål ska barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom en företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med nationella procedurregler.

En förutsättning för att tillgodose barnets rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som berör honom eller henne är att barnet på ett åldersanpassat sätt informeras om processen. Vem som bör ge informationen till barnet får bedömas utifrån varje enskild situation. Det anses ofta ligga inom en särskilda företrädares ansvar att informera barnet om förundersökningens utgång. I vissa fall kan det dock bedömas lämpligare att företrädare för socialtjänsten förmedlar beslutet till barnet.⁵⁷

När en förundersökning har inletts eller återupptagits i fråga om ett brott som kan leda till fängelse och som har begåtts mot någon som är under 18 år, ska en särskild företrädare förordnas för barnet om en vårdnadshavare kan misstänkas för brottet. En särskild företrädare ska också förordnas om det kan befaras att en vårdnadshavare på grund av sitt förhållande till den som kan misstänkas för brottet inte kommer att ta till vara barnets rätt.⁵⁸

Vid bedömningen av barnets bästa ska utredas om det finns någon omständighet som gör att den andra vårdnadshavaren inte är lämplig att företräda barnet. Det krävs då att underlag inhämtas, till exempel från socialtjänsten.⁵⁹

⁵⁵ Prop. 2017/18:186. *Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter*, s. 96.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Åklagarmyndigheten, *Brott mot barn*, Rättslig vägledning 2023:9, s. 24.

⁵⁸ 1 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn.

⁵⁹ Åklagarmyndigheten. *Brott mot barn*, Rättslig vägledning 2023:9, s. 17.

En särskild företrädare förordnas av tingsrätten efter ansökan av åklagare.⁶⁰

Ur ett förundersökningsperspektiv innebär ovanstående att det genom dokumentationen i ärendet bör vara möjligt att utläsa på vilket sätt hänsyn har tagits till barnets bästa. Överväganden som har gjorts under förundersökningen huruvida ett barn ska höras eller inte bör motiveras och dokumenteras.⁶¹

På ett flertal orter i Sverige finns så kallade Barnahus som är verksamheter där polis, åklagare och socialtjänst, men även barnmedicin och barnpsykiatri samverkar i gemensamma lokaler vid misstanke om att barn under 18 år utsatts för våldsbrott, sexualbrott eller barnfridsbrott.

Målet för samverkan är att tillförsäkra barn som misstänks vara utsatta för brott rättstrygghet, gott bemötande och stöd samt vid behov omgående kris- och behandlingsinsatser. Barnets bästa ska vara i fokus under processen. Barnet ska informeras om åtgärder som berör honom eller henne samt ges tillfälle att uttrycka sin uppfattning och åsikter i den utsträckning och på det sätt hans eller hennes mognad medger.⁶²

Samverkan på Barnahus syftar till att de respektive myndigheternas utredningar ska kunna genomföras säkert, effektivt och med god kvalitet. En del i detta är de strukturerade möten kallade samråd mellan myndigheterna som genomförs för att planera, diskutera eller följa upp brott mot barn. Samråden kan till exempel röra planering av åtgärder som att säkerställa att ett barn inte behöver berätta om vad det utsatts för vid flera tillfällen eller för fler personer.

Regeringen gav 2025 Brottsoffermyndigheten i uppdrag att ta fram en nationell plan för samordning av barnahusverksamheternas i landet i syfte att förbättra likvärdigheten och tillgången till insatser för alla barn oavsett var i landet de bor. Brottsoffermyndigheten ska senast den 28 februari 2028 redovisa uppdraget till Regeringskansliet.⁶³

5.2 Iakttagelser

Nationellt ansvariga för sakfrågor som rör barn och ungdom har tagit fram ett stödmaterial för hur barnkonventionen och barnets bästa ska beaktas. I materialet som finns tillgängligt på Intrapolis finns regelverk, mallar och metodstöd. För att underlätta genomförandet av prövningen av barnets bästa finns även beslutstöd som ska användas vid planering inför genomföranden av förhör eller tvångsmedel. Stödmaterial och underlagen utgår från roller som exempelvis misstänkt, målsägande och vittne i ett ärende och ger ingen

⁶⁰ 4 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn.

⁶¹ Åklagarmyndigheten, *Brott mot barn*, Rättslig vägledning 2023:9, s. 6.

⁶² Barnafriad Nationellt kunskapscentrum. Slutrapport utvärdering av Barnahus, s. 11. 2019. Dnr. S2018/00212/FST.

⁶³ Regeringen. Regeringsbeslut S2025/01366. 2025-07-24.

särskild vägledning gällande åtgärder för barnfridsbrott utan tar fasta på regler som gäller i alla sammanhang där barn är involverade, oaktad brottstyp.

Flertalet av de intervjuade i de tre granskade polisområdena känner till att stödmaterial och checklistor finns att tillgå men uppger att de inte används i någon större utsträckning. När frågor gällande åtgärder och beslut som rör barn uppkommer så vänder de flesta sig till jourutredningsbefälet i det initiala skedet alternativt till en förundersökningsledare (polisiär eller åklagare) i det fortsatta utredningsarbetet.

I stort sett samtliga av de medarbetare som intervjuats i de tre granskade polisregionerna visar på en medvetenhet och kunskap om att barnkonventionen, barnens rättigheter och barnets bästa ska beaktas och dokumenteras i de sammanhang som polisen kommer i kontakt med barn.

Av intervjuerna framgår vidare att det i samtliga av de tre granskade polisområdena även finns en god kunskap om skyldigheten att skriva en orosanmälan i enlighet med 19 kap. 1 § socialtjänstlagen när det uppstår misstanke om att ett barn far illa. Av ärendegranskningen som genomförts framgår vidare att när en brottsanmälan om barnfridsbrott upprättas, upprättas också i de flesta fall även en orosanmälan till socialnämnden. Flera av de intervjuade inom ingripande- och jourverksamheten samt på polisens kontaktcenter i de granskade polisregionerna nämner upprättandet av en orosanmälan till socialnämnden som ett exempel på åtgärd som vidtas för att omhänderta barnets bästa.

Flera av de intervjuade inom ingripande- och jourverksamheten uppger att de utöver den brottsanmälan som upprättas om barnfridsbrott även skriver en promemoria som beskriver hur barnets bästa omhändertas. Detta styrks inte av den ärendegranskning som genomförts. Endast ett fåtal av de granskade ärendena innehåller anteckningar som avser barnets bästa. I flertalet av ärendena dokumenteras en orosanmälan men inte vilka överväganden som gjorts eller vilka åtgärder som vidtagits mot bakgrund av barnets bästa innan ärendet fördelas vidare till den organisatoriska del inom Polismyndigheten som ansvarar för att utreda brottet vidare.

Det framgår även av ärendegranskningen att dokumentation gällande omständigheter på plats, som exempelvis var barnet eller barnen befann sig, status på barnen och vilka överväganden som gjordes i samband med de åtgärder och beslut som berörde barnen, inte sker rutinmässigt.

Av kapitel 3, som behandlar hanteringen av barnfridsbrott i det initiala skedet, framgår att det i princip inte hålls några förhör med barn i samband med att polispatruller är på plats på adresser där barn kan ha bevittnat brott mellan närstående. I merparten av de ärenden som granskats saknas dokumentation gällande vilka överväganden som gjorts i samband med att beslut om att inte höra barnet fattades. Förhör med barnen har i de flesta fall genomförts vid senare tillfälle när ärendet överlämnats till den utredningsgrupp som handlägger ärendet vidare. I några av de ärenden som granskats framkommer vidare att förundersökningen gällande grundbrottet

har blivit nedlagd innan barnet har fått möjlighet att komma till tals. En nedläggning av grundbrottet innebär att även förundersökningen gällande barnfridsbrott läggs ned.

Av intervjuerna och ärendegranskningen framgår att i det fortsatta utredningsarbetet redovisar som regel barnförhørsledaren vilka överväganden som gjorts gällande barnets bästa inför, under och efter det att ett förhör genomförts med barnet. Redovisningen sker som regel i ett framtaget standardformulär och består i de flesta fall enbart av en lista med praktiska åtgärder som vidtagits, såsom mat, dryck och pauser, samt en notering om eventuella avvikelser. En dokumentation som följer ett ärende med ett barnfridsbrott från början till slut och som redovisar vilka överväganden och bedömningar som gjorts kring barnets bästa saknas i samtliga ärenden som granskats.

I Polismyndighetens digitala ärendesystem för frihetsberövade, finns en automatiserad funktion som aktiverar ett fält som måste fyllas i med information om hur barnets bästa omhändertagits när ett personnummer på en minderårig person läggs in i systemet. En funktion för att uppmärksamma och dokumentera åtgärder och överväganden kring barn som är vittnen eller målsäganden finns inte inbyggt i polisens ärendesystem för brottsutredning och tvångsmedelshantering.

I de tre granskade polisområdena ser förutsättningarna vad gäller tillgång till Barnahus olika ut. På de geografiska platser där Barnahus är etablerade genomförs de flesta förhören i barnfridsbrottsärenden i dessa lokaler. Samverkan med andra myndigheter i samband med förhör beskrivs i flertalet fall som väl fungerande.

Förfarandet med samråd kring barnfridsbrotten kan skilja sig åt mellan olika Barnahus. Vid ett av Barnahusen genomförs planerade samråd en gång varje vecka och akuta samråd vid behov. Vidare framkommer av intervjuerna att det vid ett annat Barnahus saknas ett samrådsförfarande avseende barnfridsbrotten.

På de orter där Barnahus saknas beskriver de intervjuade att de försöker hitta alternativa lösningar med lokaler anpassade för barnförhör i polishusen. Även om lokalerna till viss del anses vara anpassade, kan lösningen innebära att barnen till exempel behöver passera genom receptionen i polishuset. Det kan bidra till onödigt uppmärksamhet och obehag för de involverade.

En annan aspekt som lyfts av de granskade polisområdena är de stora geografiska avstånden som innebär långa transportsträckor, både för barnförhørsledarna och de brottsutsatta barnen och för att samla samverkande myndigheter och aktörer. Det framkommer vidare att de geografiska avstånden medför att den personal som ska hålla ett förhör med barn på annan ort kan behöva avsätta upp till tre arbetsdagar för uppdraget.

Av granskningen framgår att arbetet med barnrätt och hur barnkonventionen efterlevs är inte ett område som systematiskt följs upp av

verksamhetsansvariga i de tre granskade polisregionerna eller av nationellt ansvarig för sakområdet barn och ungdom.

I januari 2026 publicerade Socialstyrelsen resultatet av de utredningar som genomfördes under 2024—2025 med anledning av bestämmelserna i lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall. Socialstyrelsen konstaterar bland annat att barnen genomgående i de utredda ärendena är osynliga i samhällsaktörernas dokumentation, bedömningar och beslut och att det ofta saknas både observationer av barnet och analyser utifrån barnets bästa.⁶⁴ Även i fall där det funnits oro för hur barn haft det i sin hemmiljö har vuxna givits tolkningsföreträde och det är många gånger föräldrarnas uppgifter som ligger till grund för bedömningar och beslut gällande barnet.⁶⁵

5.3 Bedömning

Kunskapen om barnkonventionen och att barns bästa ska beaktas och omhändertas bedöms i stort finnas på alla nivåer inom verksamheten i de tre granskade polisregionerna. Tillsynsenheten anser dock att det finns brister vad gäller tillämpningen av bestämmelserna i praktiken främst när det kommer till barns rätt att komma till tals samt vad gäller dokumentationen av hur barnets bästa omhändertagits i ärenden som rör barnfridsbrott.

Avsaknaden av förhör och samtal med barn i det initiala skedet kan innebära att barnets berättelse och barnets vilja att berätta om vad det upplevt påverkas. Vid sidan av att barnets rättigheter inte beaktas bedömer tillsynsenheten att det har negativa konsekvenser för möjligheten att utreda barnfridsbrottet, men även att information som är relevant för att kunna utreda grundbrottet missas.

Tillsynsenheten bedömer att Barnahus bidrar till att underlätta omhändertagandet av barnets bästa i utredningar som rör barnfridsbrott. Avsaknaden av Barnahus medför olika förutsättningar för samverkan kring barnet. Skillnaderna som föreligger bedöms kunna bidra till att bemötandet av barn och hur deras rättigheter beaktas och omhändertas inte sker likvärdigt i hela landet.

Tillsynsenheten anser att det finns stora brister vad gäller dokumentation av vilka åtgärder som vidtagits och vilka överväganden som gjorts kopplat till omhändertagandet av barnets bästa. Avsaknaden av dokumentation påverkar möjligheten att bedöma hur Polismyndigheten tillämpar barnkonventionen och hur barnets bästa beaktas i ärenden som rör barnfridsbrott. Därutöver försvårar den bristfälliga dokumentationen bedömningen om eventuella kunskapshöjande insatser kan behöva genomföras.

⁶⁴ Socialstyrelsen. *Barn som utsatts för grovt eller dödligt våld. Skade- och dödsfallsutredningar 2024—2025*, s.71.

⁶⁵ Ibid.

Tillsynsenheten konstaterar att Polismyndighetens framtagna stödmaterial för prövning av barnets bästa är bra. Dock visar tillsynsenhetens granskning på ett behov av att tydliggöra hur barnkonventionen ska tillämpas i praktiken och hur omhändertagandet av barnets bästa ska dokumenteras.

Tillsynsenheten anser vidare att det finns behov av att göra stödet mer användarvänligt exempelvis genom en automatiserad lösning som kräver redovisning av åtgärder och beslut som rör barn och hur barnets bästa har beaktats. Detta bedöms kunna bidra till en ökad rättssäkerhet.

En systematisk uppföljning av hur barnets bästa omhändertas inom Polismyndigheten bedöms kunna bidra till att säkerställa att barnkonventionen efterlevs.

6 Rekommendationer

Följande rekommendationer lämnas till verksamhetsansvariga i polisregionerna.

- Tillse att förmåga finns att hålla initiala förhör med barn i syfte att säkerställa barnets rätt att komma till tals och att nödvändig information för fortsatta utredningsåtgärder samt bevisning säkras.
- Säkerställ att barnets bästa beaktas i ärenden som rör barn och att de överväganden och åtgärder som vidtas dokumenteras.
- Vidta åtgärder för att säkerställa att förordningsstyrda tidsfrister i ärenden som rör barnfridsbrott hålls.

Följande rekommendationer lämnas till nationellt ansvarig.

- Överväg möjligheten att införa ett systemstöd för åtgärder och dokumentation av barnets bästa.
- Redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av tillsynens bedömningar och rekommendationer. Redovisning ska ske senast den senast den 30 juni 2027 till rikspolischefens kansli efter samråd med verksamhetsansvariga i polisregionerna.

Bilaga 1

DIREKTIV

1 (2)

Datum 2025-11-13

Infoklass Öppen

Diariennr (åberopas) A.547.949/2025

Saknr 128

Polismyndigheten
Rikspolischefens kansli
Tillsynsenheten

Barnfridsbrotten

Bakgrund

Av Polismyndighetens tillsynsplan för 2025 (PM 2024:19) framgår att tillsynsenheten ska genomföra ett tillsynsärende avseende barnfridsbrotten.

Syfte och inriktning

Det finns en ökad risk för barn som har bevittnat brott att drabbas av fysisk och psykisk ohälsa. Studier har visat att barn som upplevt våld mellan sina föräldrar eller mot sina syskon löper en ökad och långsiktig risk för att själva uppleva våld eller utsätta andra för våld som vuxen. Sedan den 1 juli 2021 är det straffbart att utsätta barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar i nära relation då de anses kunna skada ett barns tillit och trygghet i relation till gärningsperson eller offer. Av 4 kap. 3 § brottsbalken framgår gärningar som kan vara särskilt skadliga för ett barn att bevittna.

Tillsynsärendets syfte är att granska förmågan inom Polismyndigheten att uppmärksamma och bedöma misstänkta barnfridsbrott initialt vid anmälningsupptagning och i fortsatt utredning. Vidare ska hanteringen av barnförhör i samband med misstänkta barnfridsbrott granskas. De åtgärder och fattade beslut under brottsutredningen som rör barn ska undersökas utifrån hur grundprincipen om barnets bästa enligt barnkonventionen säkerställs i utredningsarbetet.

Tillsynsobjekt

Följande organisatoriska enheter är föremål för tillsyn:

- polisregion Bergslagen, polisområde Dalarna, lokalpolisområde Falun
- polisregion Nord, polisområde Norrbotten, lokalpolisområde Piteå älvadal
- polisregion Syd, polisområde Kalmar Kronoberg, lokalpolisområde Växjö.

Arbetsmetod

Tillsynsärendet ska bedrivas som en inspektion genom verksamhetsbesök, intervjuer med berörda samt granskning av ärenden, styrdokument och andra stödjande dokument.

Direktiv Barnfridsbrotten.docx

Polismyndigheten

2025-11-13

2 (2)

A547.949/2025

Infoklass Öppen

Genomförande

Tillsynsledarna Lena Brandt Ojala och Marie Dubois uppdras att genomföra tillsynsärendet. Lena Brandt Ojala uppdras att vara ansvarig för ärendet. Experter i ärendet är Anna Lindström vid polisregion Väst samt Anna Svennenfors vid rättsavdelningen.

Tillsynsledaren ansvarar för att en genomförandeplan upprättas där verksamhetsbesök, sammanträdesdagar och redovisningstillfällen framgår.

Eventuella övriga resurser för att genomföra uppdraget fastställs genom särskilt beslut.

Redovisning

Inspektionen ska utifrån gjorda iakttagelser resultera i bedömningar som dokumenteras i en tillsynsrapport. Om det finns skäl att lämna rekommendationer ska dessa framgå av rapporten.

Rikspolischefen beslutar om vilka eventuella åtgärder som Polismyndigheten ska vidta med anledning av lämnade rekommendationer i tillsynsrapporten.

Tidplan

Inspektionen påbörjas i november 2025. Målsättningen är att den ska redovisas senast den 30 april 2026.

Kostnader

Tillsynsenheten ansvarar för kostnader som kan uppstå i samband med inspektionen, såsom rese- och logikostnader. Tillsynsärendet ska planeras så att övertid i uppdraget inte uppstår. Lönekostnader för tillsynsgruppens deltagare belastar den organisatoriska enhet där respektive deltagare är anställd och placerad.

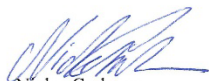
Kostnadsställe	90000006
Insats/projektkod	601000355

Offentlighet och sekretess

Inriktningen är att tillsynsrapporten i sin helhet ska vara offentlig.

Övrigt

Kontaktpersoner i ärendet är Lena Brandt Ojala och Marie Dubois.

Niclas Carlsson
Tillförordnad chef för tillsynsenheten

Lena Brandt Ojala
Tillsynsledare

Bilaga 2

Polisen

Polismyndigheten

Beslutsprotokoll

1 (2)

Datum 2026-06-12

Infoklass Öppen

Dariernr, ärende A547.949/2025

Saknr 128

Beslutsprotokoll RPC 106/2026

<p>Beslutande Biträdande rikspolischefen Stefan Hector</p> <p>Föredragande Tillsynsledaren Lena Brandt Ojala</p>
<p>Ovriga som deltagit i den slutliga handläggningen</p> <p>Tillförordnade rättschefen Mattias Wahlstedt <i>mw</i></p> <p>Tillsynschefen Lena Frylemo <i>LF</i></p>
<p>Ärende</p> <p>Omhändertagande av rekommendationer i tillsynsrapporten (2026:1) Barnfridsbrotten.</p>
<p>Beslut</p> <p>Tillsynsenheten har genomfört ett tillsynsärende avseende barnfridsbrotten.</p> <p>Polismyndigheten beslutar att följande åtgärder ska vidtas med anledning av rubricerad tillsynsrapport.</p> <p>Polisregionerna ska</p> <ul style="list-style-type: none"> tillse att förmåga finns att hålla initiala förhör med barn i syfte att säkerställa barnets rätt att komma till tals och att nödvändig information för fortsatta utredningsåtgärder samt bevisning säkras. säkerställa att barnets bästa beaktas i ärenden som rör barn och att de överväganden och åtgärder som vidtas dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt. vidta åtgärder för att säkerställa att förordningsstyrda tidsfrister i ärenden som rör barnfridsbrott hålls. <p>Ansvar för att vidta åtgärder i enlighet med de rekommendationer som ställs till verksamhetsansvariga i polisregionerna åligger respektive chef för polisregion enligt 3 kap. 1 § och 4 kap. 5 § Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).</p> <p>Nationella operativa avdelningen ska</p> <ul style="list-style-type: none"> överväga möjligheten att införa ett systemstöd för åtgärder och dokumentation av barnets bästa. redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av tillsynens bedömningar och rekommendationer. Redovisning ska ske senast den 30 juni 2027 till rikspolischefens kansli efter samråd med verksamhetsansvariga i polisregionerna.

Polismyndigheten

2026-06-12

2 (2)

Dnr A547.949/2025

Infoklass Öppen

Ansvar för att vidta åtgärder i enlighet med de rekommendationer som ställs till nationella operativa avdelningen åligger chefen för nationella operativa avdelningen enligt 3 kap. 2 och 5 §§ och 4 kap. 6 § Polismyndighetens arbetsordning.

Kostnad —

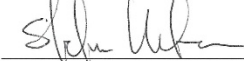
Finansiering —

Vid protokollet

Lena Brandt Ojala

Justeras

Stefan Hector

Sändlista

Samtliga avdelningar och polisregioner

Kopia till

Justitiedepartementet
Riksdagens ombudsmän
Justitiekanslern
Arbetsagarorganisationerna
Skyddsorganisationen

